

Kantelen van dagbesteding

Kansen en aandachtspunten

datum: 19-10-2021

Wyzer
Mensen. Projecten. Kennis.

Introductie

Wyzer Advies krijgt veel vragen vanuit gemeenten en organisaties. Samen met de klant kijken we naar innovatieve mogelijkheden om deze vraagstukken aan te pakken. De jarenlange ervaring van Wyzer Advies binnen het sociaal domein zorgt ervoor dat we innovatief mee kunnen denken met gemeenten. In dit artikel delen we graag onze ervaringen en tips rondom het kantelen van dagbesteding.

Met de komst van de Wmo 2015 hebben gemeenten meer mogelijkheden om inwoners te ondersteunen. Waar de focus in de eerste jaren uitging naar het op de krijgen van de basis zijn veel gemeenten nu bezig met de doorontwikkeling van de Wmo. De grote uitdaging van het leveren van kwaliteit binnen de beschikbare financiële kaders staat in elke gemeente centraal. Budgetplafonds, verscherping van de toegang en begeleiding door gemeenten zelf zijn mogelijkheden om aan de financiële knoppen te draaien. Een andere mogelijkheid is het 'kantelen' van Wmo dagbesteding.

Wat betekent het kantelen van dagbesteding?

Dagbesteding is grofweg te onderscheiden in drie vormen:

- Arbeidsmatige dagbesteding: dit betreft een alternatief voor werk of school
- Ontwikkelingsgerichte dagbesteding: gericht op het uitbreiden van vaardigheden
- Belevingsgerichte dagbesteding: gericht op het opdoen van ervaringen

Het kantelen van dagbesteding komt neer op het algemeen toegankelijk maken van het Wmo product dagbesteding (of een vergelijkbaar product). Dit kan in principe voor alle vormen van dagbesteding. Door de kanteling kunnen alle inwoners met een ondersteuningsbehoefte op het gebied van dagbesteding zo lang dat wenselijk en mogelijk is terecht bij een voor hen passende, laagdrempelige voorziening in hun eigen omgeving. Deze voorziening is indicatievrij. Tevens zijn deze voorzieningen ook geschikt voor inwoners die anderen willen ontmoeten of als vrijwilliger graag iets willen doen. Door het kantelen van dagbesteding zal er minder aanspraak worden gemaakt op maatwerkvoorzieningen rondom dagbesteding. We raden aan dat er altijd een mogelijkheid van maatwerk is voor specialistische dagbesteding die aansluit bij de behoefte van de inwoner.

(Zorg)aanbieders, welzijnspartners en/of andere partners uit het voorveld die de algemeen toegankelijke dagbesteding op zich nemen kunnen gefinancierd worden via een subsidie of aanbesteding. Middels voorwaarden die in de inkoop of het subsidieproces worden gesteld, wordt er gestuurd op het aantal aanbieders die de algemeen toegankelijke dagbesteding leveren.

Voordelen van het kantelen van dagbesteding

Er zitten een aantal voordelen aan het kantelen van dagbesteding. Algemeen toegankelijke dagbesteding kan zorgen voor:

- Laagdrempelige toegang en ondersteuning voor inwoners;
- Minder tot geen aanvragen voor dagbesteding bij de toegang, waardoor de werkdruk daar afneemt;
- Minder administratie voor gemeente en (zorg)aanbieders aangezien er een vast budget wordt verstrekt in plaats van het goedkeuren en verwerken van facturen;

- Een beperkte en gerichte groep (zorg)aanbieders die bezig is met dagbesteding. Dit is niet alleen overzichtelijker, maar maakt onderlinge samenwerking ook makkelijker;
- Een relatie met (zorg)aanbieders gericht op innovatie en transformatie. De aanbieders weten waar ze (financieel) aan toe zijn en krijgen binnen de gestelde kaders vrijheid om de dagbesteding in te vullen en door te ontwikkelen;
- Kostenbeheersing: ook voor de gemeente is het vanwege de budgetverstrekking bij de begroting van het jaar duidelijk wat de kosten zullen zijn en wat daarvoor geleverd wordt. Het 'open einde'-deel van dagbesteding verdwijnt in deze opzet.
- Kostenbesparing: Door andere eisen en een andere aanpak is er een mogelijkheid dat de gemiddelde prijs daalt. Omdat vaak zo is dat binnen een algemene voorziening meer inwoners bediend worden voor hetzelfde budget.

De voordelen van het kantelen van dagbesteding hangen uiteraard af van lokale kleur en context.

Elk voordeel heeft z'n nadeel

Kortom, het kantelen van dagbesteding heeft veel voordelen. Net als met alle veranderingen kent de kanteling van dagbesteding ook nadelen. Er is namelijk minder controle mogelijk vanuit de gemeente. Bijvoorbeeld bij een subsidie-uitvraag worden minder zware eisen gesteld dan bij een inkoopprocedure. Het is niet proportioneel om bij een subsidie-uitvraag eisen te stellen aan het opleidingsniveau van alle medewerkers. Meer verantwoordelijkheid komt te liggen bij (zorg)aanbieders om ondersteuning te bieden binnen het budget, aansluitend bij de doelgroep en actuele ontwikkelingen. De verantwoording die de aanbieders jaarlijks dienen op te stellen is op hoofdlijnen. Er zijn controlemechanismen in te bouwen, alleen dan op een andere manier. Het is van belang waakzaam te zijn dat aanbieders niet te veel moeten verantwoorden. Daarmee dreigt de administratieve last onnodig te stijgen, voor zowel gemeente als aanbieder.

Inhoudelijk of financieel gedragen

Klinkt dit alsof er kansen in het verschiep liggen? Mooi! Een belangrijke vraag die op dit moment gesteld moet worden is of het kantelen van de dagbesteding vooral een financiële keuze is of dat het ook inhoudelijk gedragen is. Ook al kan een kanteling van dagbesteding bijdragen aan het drukken van de kosten binnen de Wmo, het kan niet de enige drijfveer zijn. Er verandert namelijk simpelweg meer dan alleen de financiën. De toegang krijgt op dit gebied een andere rol, evenals de aanbieders en de gemeente zelf. Die rolverandering moet ook gedragen zijn, vanuit de overtuiging dat het voor de inwoners even goed of beter is, bijvoorbeeld omdat het laagdrempeliger is. Vanuit Wyzer hebben we de overtuiging dat veranderingen beter en duurzaam landen als ze ook inhoudelijk gedragen zijn.

Ready, set, go!

Nog steeds benieuwd hoe je kunt realiseren? Dit zijn de twee belangrijkste aandachtspunten:

Aansluiten bij de lokale situatie

Het kantelen van dagbesteding biedt bij uitstek de kans om het zorglandschap te herzien. Zo wordt er meer ingezet op een wijkgericht zorglandschap. Door rekening te houden met de populatie in bepaalde wijken, wordt er op wijkniveau ingespeeld op het aanbod van de laagdrempelige voorzieningen. Bijvoorbeeld door een dagbestedingslocatie vooral te richten op ouderen, of mensen met dementie. Er kan ook gekozen worden om op gemeenteniveau te blijven en niet in te zoomen op wijken. Het uitgangspunt is dan om te komen tot een lokaal dekkend aanbod.

Stellen van financiële kaders

De ervaring van andere gemeenten leert dat bij het kantelen van dagbesteding ook een budget bepaald moet worden voor de resterende maatwerkvoorzieningen voor dagbesteding. Hiervoor is het nodig om een bepaald percentage van het totale budget beschikbaar te stellen voor algemeen toegankelijke dagbesteding en een deel voor de maatwerkvoorzieningen. Welke verhouding voor dagbesteding passend is, hangt af van onder andere de zwaarte van de huidige doelgroep, de financiële kaders en het zorglandschap. Het is de uitdaging om tot een goede budgetverdeling en budgetverschuiving te komen.

We denken graag mee!

Het kantelen van dagbesteding biedt dus zeker kansen en net zoals elke verandering brengt het keuzes met zich mee. Steeds meer gemeenten in het land zijn hiermee aan de slag. Leren van elkaar is van belang, waarbij ook zeker rekening wordt gehouden met de couleur locale. Wyzer denkt graag met u mee over het kantelen van dagbesteding. Via de Wyzer Denktank organiseren we kosteloos twee brainstormsessies om de eerste aanzet vorm te geven in het kantelen van de dagbesteding. Welke kansen liggen er in uw gemeente? Wat zijn de lokale aandachtspunten? Dit bundelen we vervolgens in oplossingsrichtingen. Zo helpen we u graag op weg!

Geïnteresseerd? U kunt contact opnemen met Madelon Kos via 06 – 13 29 09 90 of mailen naar denktank@wyzer.nl.